Eduskunnan talousvaliokunnalle

LAUSUNTO HALLITUKSEN ESITYKSESTÄ LAIKSI FINANSSIVALVONNAN VALVONTAMAKSUISTA SEKÄ SIIHEN LIITTYVIKSI LAEIKSI (HE 65/2003 VP)

Tausta ja olennainen kysymys

1. Esityksen tarkoituksena on turvata Finanssivalvonnan rahoituksen riittävyys korottamalla valvontamaksuina kerättävissä olevaa mahdollista enimmäismäärää 49 miljoonaan euroon.
2. Valvontamaksut ovat oikeudelliselta luonteeltaan veronluonteisia maksuja. Tämä tarkoittaa sitä, ettei maksun määrän ole tarkoitus suoraan vastata niitä kustannuksia, joita valvontatoimesta aiheutuu.
3. Koska valvontamaksut ovat veroluonteisia, ja myös hallitusohjelman kirjaukset huomioiden, valvontamaksujen korotuksiin tulee suhtautua erityisellä varauksella.
4. Edelleen, veronluonteisuudesta johtuen valiokunnan tulee huomioida hallitusohjelman kirjaukset.
5. Esityksen valmistelu on tapahtunut Marinin hallituksen aikana, jolloin budjettikuri ja suhtautuminen julkisten menojen kasvattamiseen oli hyvin toisenlainen kuin Orpon hallitusohjelmassa.
6. Orpon hallitusohjelmassa on nimenomaisesti todettu, että julkisen talouden pysyvä rakenteellinen menojen ja tulojen epäsuhta on akuutti ongelma.
7. Asiassa on siksi olennaista kiinnittää huomiota siihen kysymykseen, miksi Finanssivalvonta tarvitsee lisää rahaa, vaikka valvottavien määrässä, liiketoiminnan laajuudessa tai lainsäädännössä ei ole tapahtunut mitään muutoksia.

Finanssivalvonta ei tarvitse lisärahoitusta

8. Finanssivalvonnan kokonaiskustannukset ovat esityksessä todetulla tavalla kasvaneet tasaisesti vuodesta 2017 alkaen.

9. Esityksessä ei kuitenkaan millään tavalla perustella syitä, miksi Finanssivalvonnan menojen kasvu on ollut jatkuvaa vuoden 2017 jälkeen.

10. Valvontamaksujen taso on nyt erittäin korkealla tasolla, kun huomioidaan, että lainsäädännössä ei ole tapahtunut merkittäviä muutoksia vuoden 2017 jälkeen. Myöskään valvottavien määrä tai näiden liiketoiminnan laajuus ei ole olennaisesti kasvanut[1].

11. Kaikessa inhimillisessä toiminnassa – niin yritysten kuin viranomaisten osalta – on tyypillistä, että menot kasvavat suhteessa käytettävissä olevaan rahamäärään. Tästä syystä valvontamaksuilla kerättävissä olevan enimmäismäärän nostaminen johtaa erittäin todennäköisesti siihen, että lähivuosina täytyy enimmäismäärää korottaa entisestään.

12. Julkisen sektorin jatkuva paisuminen ei kuitenkaan ole valvottavien vika tai ongelma, vaan hallinnon tehokkuuteen liittyvä kysymys.

13. Tästä syystä ratkaisu pitäisi löytyä ennen kaikkea Finanssivalvonnan toimintaa tehostamalla.

Finanssivalvonta performoi verrokkejaan huonommin – myös absoluuttisessa vertailussa

14. Suomessa valvontamaksut ovat kasvaneet tasaisesti ohittaen absoluuttisessakin vertailussa Ruotsin jo vuoden 2018 aikana.

15. Ruotsissa valvontamaksujen kehitys on ollut päinvastaista, eli laskevaa, vaikka valvottavien määrä ja valvottavien liiketoimintojen laajuus on kaikilla relevanteilla mittareilla Suomea huomattavasti suurempi.

16. Absoluuttisen vertailun perusteella (ks. esim. esityksen kohta 5.2.1.) on kuitenkin mahdotonta arvioida, millä tasolla Finanssivalvonnan valvontamaksut ovat suhteutettuna verrokkimaihin.

17. Esityksestä puuttuu kokonaan suhteellinen vertailu esimerkiksi kustannukset per valvottava tai kustannukset per bruttokansantuote.

18. On todennäköistä, että tässä vertailussa Suomi perii valvontamaksuja vielä huomattavasti enemmän kuin absoluuttisessa vertailussa.

19. Valvonnan tasossa ei käsillä olevan tiedon perusteella ole ilmennyt Ruotsissa puutteita.

[1] Nordea Bank AB:n osakkeenomistajat päättivät 15.3.2018 Nordea-konsernin emoyhtiön kotipaikan siirrosta Suomeen 1.10.2018. Tämä on luonnollisesti vaikuttanut kertaluontoisena resurssien määrän lisääntymisenä, mutta Nordean kotipaikan muutos ei millään tavalla selitä jatkuvasti kasvavaa trendiä.

20. Ruotsi toisin sanoen tekee valvontaa tehokkaammin, jolloin veronluonteiset kustannukset toiminnanharjoittajille ovat alhaisemmat.

21. Ruotsin Finansinspektionenin toiminnan tehokkuus johtaa Ruotsissa siihen, että näitä veronluonteisia valvontamaksuja peritään toimijoilta olennaisesti vähemmän.

22. Tästä syystä Ruotsi on puolestaan houkutteleva kotipaikka rahoitusmarkkinan toimiluvallisille ja rekisteröitymisvelvollisille yrityksille.

23. Tähän Suomenkin pitäisi pyrkiä.

Esityksestä puuttuu vaikutusten arviointeihin liittyviä olennaisia näkökulmia

24. Esityksessä ei kuitenkaan ole käsitelty lainkaan sitä näkökulmaa, että sisämarkkinoilla Suomi kilpailee muiden jäsenvaltioiden kanssa rahoitusmarkkinatoimijoiden houkuttelussa.

25. Suomen houkuttelevuuteen tässä kilpailussa vaikuttavat muiden tekijöiden ohella niin Finanssivalvonnan palvelutaso kuin valvonnan kustannukset. Maariski on Nato-jäsenyyden myötä olennaisesti pienentynyt, jolloin Suomella olisi oiva mahdollisuus parantaa asemiaan.

26. Kustannusten jatkuvaluonteisen nousun paikkaaminen alati nousevilla valvontamaksuilla heikentää Suomen asemaa tällaisten yritysten kotipaikkavalinnoissa. Suomeen saatavien tai Suomeen perustettavien uusien rahoitusmarkkinatoimijoiden kokonaisvaikutus kansantalouden kannalta voi olla merkittävä. Tätä esityksessä ei sanallakaan mainita.

27. Rationaalisesti toimiva yrittäjä nimittäin valitsee sellaisen kotipaikan, missä valvontakustannukset ovat stabiilit tai laskevat. Suomessa valvontakustannukset ovat alati nousevat.

28. Suomen kannattaisi yrittää profiloitua rahoitusmarkkinamyönteisenä toimijana.

29. Linjan muutos voisi houkutella niin olemassa olevia isoja rahoitusmarkkinoilla toimivia instituutioita ja ennen kaikkea finanssiteknologiayrityksiä (ns. Fintech). Tässä kilpailussa Ruotsi ja Baltian maat ovat Suomea huomattavasti edellä.

30. On huomioitava, että kyse ei ole pelkästään kustannuksista suhteessa valvottavan muuhun liiketoimintaan. Jatkuvasti nousevat valvontakustannukset antavat vääränlaista viestiä markkinaan.

31. Kaikilla edellä mainituilla perusteilla olisi esitys syytä palauttaa valmisteluun, jotta voitaisiin selvittää ja/tai tunnistaa:

    (i) Finanssivalvonnan valvontamaksujen vertailu muihin EU-maihin ja suhteellisin mittarein Pohjoismaissa (esim. per valvottava / per BKT);

    (ii) mahdollisuudet pitää valvontamaksut ennallaan tehostamalla Finanssivalvonnan toimintaa;

    (iii) valvontamaksujen jatkuvaluonteisen nousun mahdolliset negatiiviset vaikutukset kansantalouteen keskipitkällä ja pitkällä tähtäimellä; ja

    (iv) vähintäänkin todeta esityksessä, että tällaisia vaikutuksia valvontamaksujen jatkuvalla kasvulla saattaa olla.

32. Vallitseva taloustilanne ja Orpon hallitusohjelman kirjaukset huomioiden veroluonteisia maksuja tulisi korottaa vasta aivan pakottavien olosuhteiden vaatiessa.

33. Sellaisia edellytyksiä ei esityksessä ole osoitettu.

FUNDU OY

psta

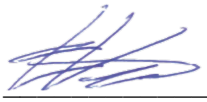

Lasse Vuola
toimitusjohtaja
OTK, KTM, LL.M (Berkeley)
tohtorikoulutettava, Helsingin yliopisto